

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

SERIES OF SOCIAL AND HUMAN SCIENCES

ISSN 2224-5294

Volume 6, Number 316 (2017), 192 – 195

UDC 330.4

Zh.Mekebayeva, G. Zhunisbekova

University Narxoz, Almaty, Kazakhstan
mzhan_80@mail.ru

**ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION
OF THE VOLUME OF CONSTRUCTION WORK**

Abstract. Factors influencing the development of the construction industry of the Republic of Kazakhstan for 1995-2015 were selected, and correlation-regression analysis was carried out. As a result of the analysis, a multifactorial model of economic analysis was used, as well as a forecast for the following years.

Key words: The volume of construction, investment, correlation and regression analysis, ratios, forecast.

ӨЖ 330.4

Ж.А.Мекебаева, Г.Е. Жунисбекова

Нархоз Университеті, Алматы, Қазақстан

**ҚР ҚҰРЫЛЫС ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ
ОРЫНДАЛУ КӨЛЕМІНЕ ТАЛДАУ**

Аннотация. Қазақстан Республикасының 1995-2015 жылдар аралығындағы құрылыс саласының дамуына әсер ететін факторлар таңдалынып, корреляциялық-регрессиялық талдау жүргізілді. Талдау нәтижесінде көп факторлы модельге экономикалық талдау, сонымен қатар келесі жылдарға болжам жасалынды.

Тірек сөздер: құрылыс көлемі, инвестиция, корреляция-регрессиялық талдау, адекваттылық, болжам.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты халыққа жолдауында «Урбанизация үдерісі құрылыс секторын дамыту қажеттігін алға тартып отыр. Ол Отандық экономиканың толыққанды драйверіне айналуға тиіс. Құрылысқа да, құрылыс материалдарын өндіру саласына да жаңа технологияларды енгізу керек. Ол үшін бізде қазір жақсы мүмкіндіктер бар» деп атап өтті [1].

Кез келген елдің даму қарқынын сол елде болып жатқан құрылыс жұмыстарының дамуынан көруге болады. Ел экономикасы үшін құрылыс саласының орны ерекше. Қазіргі таңда елімізде құрылыс жұмыстарының қарқынды дамып келе жатқанын көреміз. Құрылыс саласында базалық факторларын оңтайландыру мен талдау, кешенді бағалаудың ғылыми негізделген әдістемесі отандық инвестициялық нарықты ескере отырып, компанияның табысы мен тұрақтылығын жоғарылату мақсатында қолданыла алады. Еліміздің құрылыс саласының дамуына мемлекет тарапынан барлық жағдайлар қарастырылып жасалынған.

Chau, KW [Chau, KW, 2009] құрылыс компанияларының табыстылығына әсер ететін факторларды анықтау мақсатында жазған. Табыстылыққашығындар мен салықтарды санамағанда, құрылыс іскерлік айналым пайызы (атқарылған құрылыс жұмыстарының құны) ретінде таза операциялық кірісті жатқызады. Пайда-компанияның бәсекеге қабілеттілігінің маңызды көрсеткіші, сондай-ақ компанияның басқару сапасы шешуші фактор болып табылады [2].

Қазақстан Республикасының 1995-2015 жылдар аралығындағы орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд. теңге) (Y) негізгі факторға әсер ететін факторлар: құрылыс ұйымдарының саны, (бірлік) (x1), құрылысқа салынған инвестициялар, (млрд. теңге) (x2), құрылыс саласында жұмыс істейтін адамдар, (мың адам) (x3), құрылыс саласындағы жұмысшылардың орташа айлық жалақысы, (мың теңге) (x4), екінші деңгейлі банктердің құрылыс саласы бойынша ұзақ мерзімді кредиттері, (млрд. теңге) (x5). Таңдап алынған факторларға корреляция-регрессиялық талдау жүргізіліп, болжам жасалынды.

Кесте 1 – ҚР 1995-2015жж. құрылыс жұмыстарының орындалу көлеміне әсер етуші факторлардың көрсеткіштері

Көрсеткіштер	Жылдар					1995-2015 жж.
	1995	2000	2005	2010	2015	Ауытқу (+/-)
Орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд.теңге)	60,8	150,6	1066,3	1918,1	2861,3	2800,5
Құрылыс ұйымдарының саны, (бірлік)	1120	2967	5624	7675	7594	6474
Құрылысқа салынған инвестициялар, (млрд.теңге)	108,6	414,2	1828,1	4773,2	9810,2	9701,6
Құрылыс саласында жұмыс істейтін адамдар, (мың адам)	67,3	102,7	415,5	594,8	689,5	622,2
Құрылыс саласындағы жұмысшылардың орташа айлық жалақысы, (мың теңге)	7981,3	20953	47921	104434	154794	146812,7
Екінші деңгейлі банктердің құрылыс саласы бойынша ұзақ мерзімді кредиттері, (млрд.теңге)	793	7630	204120	1216761	851551	850758
Ескерту: [3] әдебиет көзі негізінде авторлар құрастырған						

Кесте бірден көріп отырғанымыздай құрылыс жұмыстарының көлемі жылдан жылға қарқынды дамып келеді. Сонымен қатар құрылыс ұйымдарының саны да 1995 жылмен салыстырғанда қазіргі таңда 7 есеге өскенін байқаймыз. Неғұрлым құрылыс ұйымдарының саны артқан сайын, халықтың жұмыспен қамтылуы да артады. Құрылыс саласында 1995 жылы 67 мың адам жұмыс жасаса, 2015 жылы 689 мың адамға жеткен. Жұмысшылардың орташа айлық жалақылары 2000 жылы 20953 теңгені құраса, 2015 жылы орташа жалақы 154794 теңгеге жеткен.

Кесте 2 – ҚР 1995-2015 жылдар аралығындағы құрылыс жұмыстарының орындалу көлемінің динамикасы

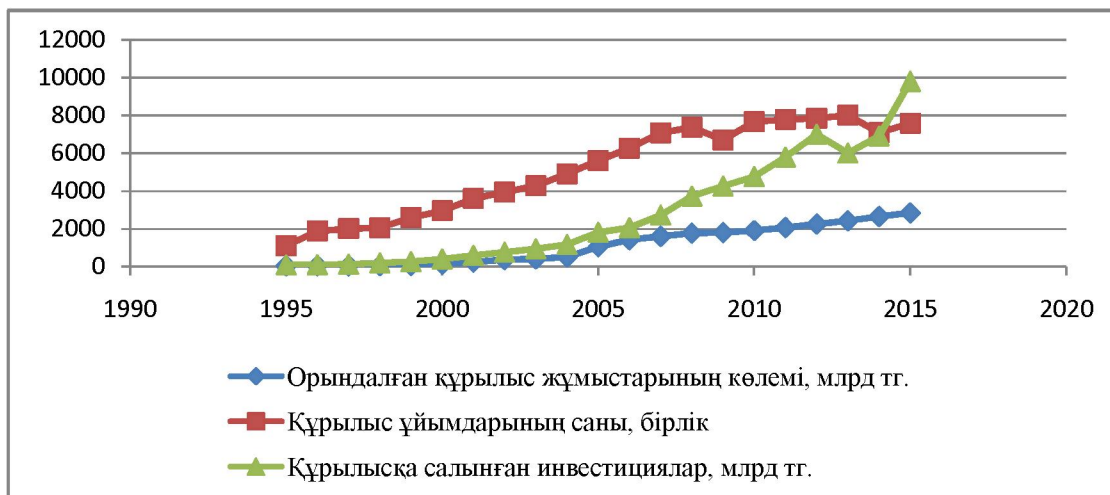
Кесте екіден көретініміз 1995-2000 жылдар аралығында құрылыс жұмыстары елімізде бірқалыпты дамыған. Ал, 2004 жылдан бастап 2015 жылға дейін қарқынды даму үстінде. Елбасының қолдауымен бүгінгі күні құрылыс жұмыстарының көлемі ұлғайып, құрылыс саласы даму үстінде.

Корреляциялық матрица құру арқылы факторлардың арасындағы байланыс тығыздығын анықтаймыз.

	Y	x1	x2	x3	x4	x5
Y	1					
x1	0,938	1,000				
x2	0,960	0,851	1,000			
x3	0,968	0,976	0,902	1,000		
x4	0,985	0,909	0,982	0,949	1,000	
x5	0,900	0,906	0,816	0,891	0,861	1

Корреляциялық кестеден көретініміз орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд.теңге)(Y) пен құрылыс ұйымдарының саны, (бірлік) (x1) факторларының арасында өте тығыз байланыс бар. Себебі, корреляция коэффициенті ($r=0,93$) тең. Орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд.теңге)(Y) пен құрылысқа салынған инвестициялар, (млрд.теңге) (x2) факторларының арасында өте тығыз байланыс бар, яғни корреляция коэффициенті ($r=0,93$). Орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд.теңге)(Y)

пенқұрылыс саласында жұмыс істейтін адамдар, (мың адам) (x3) факторларының арасында өте тығыз байланыс бар, яғни корреляция коэффициенті ($r = 0,96$). Орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд. теңге) (Y) пен құрылыс саласындағы жұмысшылардың орташа айлық жалақысы, (мың теңге) (x4), факторы арасында тығыз байланыс бар, себебі корреляция коэффициенті ($r = 0,98$). Орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд.теңге) (Y) пен екінші деңгейлі банктердің құрылыс саласы бойынша ұзақ мерзімді кредиттері, (млрд.теңге) (x5) факторларының арасында өте тығыз байланыс бар, яғни корреляция коэффициенті ($r = 0,98$) тең.

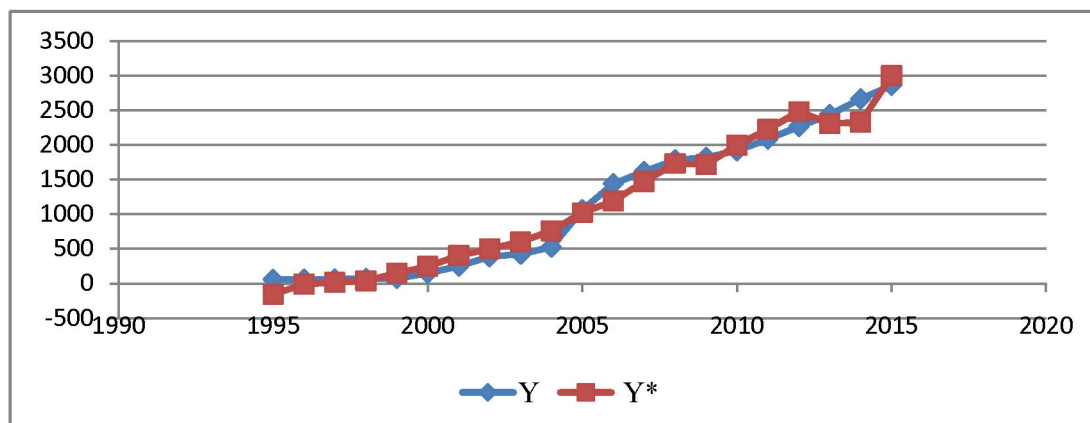

Кесте 3 – Қазақстан Республикасының 1995-2015 жылдар аралығындағы құрылыс саласының даму динамикасы

Үшінші кестеден көретініміз 2005 жылдан бастап құрылысқа салынған инвестициялар, орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі өсуде. Ал құрылыс ұйымдарының саны 2014 жылға қарағанда 2015 жылы өскенін көреміз.

Регрессиялық кесте құру арқылы факторларға талдау жүргізіп, болжам жасаймыз. Орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі, (млрд.теңге)(Y) пен құрылыс ұйымдарының саны, (бірлік) (x1) және құрылысқа салынған инвестициялар, (млрд.теңге) (x2) факторларының арасында өте тығыз байланыс бар, яғни корреляция коэффициенті ($r=0,98$). Детерминация коэффициенті $R=0,97$. Модельді адекваттылыққа тексереміз. Фишер критерийі $F_{нақты}=339,2 > F_{кесте}=4,35$ регрессия теңдеуінің маңызды екенін дәлелдейді. Стьюдент критерийі $t_{x1}=6,09 > t_{кесте}=2,08$ және $t_{x2}=8,13 > t_{кесте}=2,08$ тексергенде коэффициенттердің барлығы маңызды. Сонымен регрессиялық талдаудың барлық шарттары орындалды, модель адекватты.

Регрессиялық модельді болжам жасауға пайдалануға болады. Көптік регрессия теңдеуін $Y = -383,06 + 0,18x_1 + 0,20x_2$ болжамға пайдаланамыз. Ол үшін регрессия теңдеуінің және қалдығы бойынша график саламыз және болжамның дәлдігін тексереміз[4].

Кесте 4 – ҚР 1995-2015 жылдар аралығындағы құрылыс жұмыстарының көлемінің болжам дәлдігі

Төртінші кестеде 2013-2014 жылдары болжам дәлдігінде ауытқу болғанын байқаймыз. 2015 жылы болжам дәлдігі дәл және нақты. Болжам мәні бойынша 2017 жылы құрылыс жұмыстарының көлемі 3078,3 млн. теңгеге артады деп күтілуде.

Қазіргі таңда ел экономикасы үшін құрылыс саласының дамуы өзекті мәселелердің бірі. Елімізде құрылыс саласы бүгінгі таңда қарқынды дамуда.

ӘДЕБИЕТ

[1] Мемлекет басшысы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына жолдауы, 2017 жылғы 31 қаңтар.

[1] 2.Chau, KW. Factors affecting the profitability of construction companies in

[2] Hong Kong, 2009. p - 161.

[3] Қазақстан Республикасы Ұлттық Экономика Министрлігі Статистика комитетінің мәліметтері. <http://www.stat.gov.kz>.

[4] Рахметова Р.Ө. Эконометрика. –Алматы: Экономика, 2016. -206 б.

УДК 330.4

Ж.А.Мекебаева, Г.Е. Жунисбекова

Университет НАРХОЗ, Алматы, Казахстан

АНАЛИЗ ВЫПОЛНЕНИЯ ОБЪЕМА СТРОИТЕЛЬНЫХ РАБОТ РК

Аннотация. Были отобраны факторы, влияющие на развитие строительной отрасли Республики Казахстан на 1995-2015 годы, и проведен корреляционно-регрессионный анализ. В результате анализа была использована многофакторная модель экономического анализа, а также прогноз на следующие годы.

Ключевые слова: Объем строительства, инвестиции, корреляционно-регрессионный анализ, адекватность, прогноз.